

ØF-notat nr.: 10/2005

Kartlegging av kulturnæringene på Nordmøre

- sysselsetting og bedrifter

av

Kjell Overvåg

Østlandsforskning

er et forskningsinstitutt som ble etablert i 1984 med Oppland, Hedmark og Buskerud fylkeskommuner samt Kommunaldepartementet som stiftere, og har i dag 25 ansatte.

Østlandsforskning er lokalisert i høyskolemiljøet på Lillehammer. Instituttet driver anvendt, tverrfaglig og problemorientert forskning og utvikling.

Østlandsforskning er orientert mot en bred og sammensatt gruppe brukere. Den faglige virksomheten er konsentrert om to områder:

Næringsliv og regional utvikling

Velferds-, organisasjons- og kommunalforskning

Østlandsforsknings viktigste oppdragsgivere er departement, fylkeskommuner, kommuner, statlige etater, råd og utvalg, Norges forskningsråd, næringslivet og bransjeorganisasjoner.

Østlandsforskning har samarbeidsavtaler med Høgskolen i Lillehammer, Høgskolen i Hedmark og Norsk institutt for naturforskning. Denne kunnskapsressursen utnyttes til beste for alle parter

ØF-notat nr.: 10/2005

Kartlegging av kulturnæringene på Nordmøre

- sysselsetting og bedrifter

av

Kjell Overvåg

Tittel: Kartlegging av kulturnæringene på Nordmøre – sysselsetting og bedrifter

Forfatter: Kjell Overvåg

ØF-notat nr.: 10/2005

ISSN nr.: 0808-4653

Prosjektnummer: K 286

Prosjektnavn: Kartlegging av kulturnæringene på Nordmøre

Oppdragsgiver: Nordmøre Næringsråd

Prosjektleder: Kjell Overvåg

Referat: Notatet omfatter en kartlegging av sysselsatte og bedrifter i kulturnæringene i de 13 kommunene på Nordmøre. Analysen er utført med basis i avgrensningen av kulturnæringene slik det er gjort i ØF-rapport nr. 10/2004 og 05/2005. Dette er blant annet gjort for å kunne sammenligne tallene for Nordmøre med Norge. Analysen viser at det var 477 sysselsatte personer og 192 bedrifter i kulturnæringene på Nordmøre. Det er særlig Kristiansund som har et relativ høyt antall og andel sysselsatte og bedrifter innen kulturnæringene. Nordmøre samlet sett har en lavere andel sysselsatte og bedrifter innen kulturnæringene enn gjennomsnittet for Norge.

Emneord: Kulturnæringer, Nordmøre, kartlegging

Dato: Desember 2005

Antall sider: 42

Pris: Kr 80,-

Utgiver: Østlandsforskning
Serviceboks
2626 Lillehammer

Telefon 61 26 57 00
Telefax 61 25 41 65
e-mail: post@ostforsk.no
<http://www.ostforsk.no>

⌈ Dette eksemplar er fremstilt etter KOPINOR, Stenergate 1 0050 Oslo 1. Ytterligere eksemplarfremstilling uten avtale og strid med åndsverkloven er straffbart og kan medføre erstatningsansvar.

Forord

Dette notatet omfatter en kartlegging av kulturnæringene på Nordmøre. Kartleggingen baserer seg på statistikk fra Statistisk sentralbyrå for sysselsatte og bedrifter. Analysen er utført med basis i avgrensningen av kulturnæringene slik det er gjort i ØF-rapport nr. 10/2004 og 05/2005. Dette er blant annet gjort for å kunne sammenligne tallene for Nordmøre med tallene for landet som helhet. Statistikken er pr. 31.12.2003.

Notatet er utarbeidet på oppdrag fra Nordmøre Næringsråd ved Linda Kristin Offenberg, og er utført innenfor en ramme på ca 2 ukeverk.

Ved Østlandsforskning har Kjell Overvåg vært ansvarlig for arbeidet.

Lillehammer, desember 2005

Ståle Størdal
forskningsleder

Kjell Overvåg
prosjektleder

Innhold

1. Innledning	7
1.1 Begreper, definisjoner og operasjonaliseringer.....	9
1.2 Datamateriale	11
2 Kulturnæringene på Nordmøre	13
2.1 Sysselsetting.....	13
2.2 Bedrifter	16
2.3 Oppsummering.....	20

1. Innledning

Kulturnæringene antas å ha et betydelig verdiskapingspotensial både direkte gjennom egen produksjon og indirekte gjennom produksjon av innsatsfaktorer til annen næringsaktivitet. De antas også å inneha en rekke av de egenskapene som andre vare- og tjenesteproduserende næringer i dag etterstreber, dvs. de betraktes som innovative og lærende næringer. I tillegg antas det at en dynamisk kultursektor kan bidra til å øke et steds attraktivitet i forhold til både befolkning, næringsliv og tilreisende. Kulturnæringene kan med andre ord ha stort potensial m.h.t. økonomisk utvikling i dagens norske samfunn der intensivt konkurranse fra utlandet representerer en stor utfordring for både primærnæringene, vareproduserende industri og deler av tjenestesektoren (for eksempel reiselivsnæringen).

De analysene vi har gjort i Norge viser at kulturnæringene er overrepresentert i de største byene i Norge, og at Oslo har klart høyest antall og andel av sysselsatte og bedrifter. Dette har sammenheng med at det for en rekke av bedriftene i kulturnæringene er en fordel å være samlokalisert med relaterte virksomheter og å være nær kundene. Samlokalisering bidrar for mange til en mer effektiv produksjon ved at det underletter samarbeid og transaksjoner og stimulerer til informasjon og meninger (Power og Scott 2004). Det at mye av arbeidet i kulturnæringene blir organisert som tidsavgrensede prosjekter basert på et samarbeid med flere bedrifter, bidrar også til samlokalisering. Dette utelukker ikke at kulturnæringer kan ha vesentlig betydning i mindre byer og i rurale områder. Her kan man imidlertid ikke forvente å finne den samme bredden innen kulturnæringene.

Den britiske regjeringen var en av de første som fokuserte på kulturnæringenes økonomiske betydning da de i 1998 gjennomførte en kartlegging av disse næringene¹. En rekke land har nå gjennomført eller er i ferd med å gjennomføre liknende kartlegginger². I 2004 gjennomførte Østlandsforskning en kartlegging av kulturnæringene i Norge for Nærings- og handelsdepartementet (ØF-Rapport nr.: 10/2004).

Formålet med denne studien er å gi en beskrivelse og analyse av kulturnæringene i de 13 kommunene på Nordmøre, dvs. Smøla, Aure, Tustna, Halså, Rindal, Kristiansund, Frei, Tingvoll, Averøy, Eide, Gjemnes, Surnadal og Sunndal. Analysen vil bli utført med basis i avgrensningen av kulturnæringene slik det er gjort i ØF-rapport nr. 10/2004 og 05/2005. Dette gjøres blant annet for å kunne sammenligne tallene for Nordmøre med Norge. Vi

¹ Department of Culture, Media and Sport (DCMS). 1998. *Creative industries mapping document*. London: DCMS.

² F. eks. Australia, Canada, Danmark, Hong Kong, New Zealand, Storbritannia og Sverige.

legger også frem tall for Møre og Romsdal totalt, slik at Nordmøre kan sammenlignes med hele fylket.

Analysen i denne rapporten vil basere seg på statistikk fra SSB for sysselsatte og bedrifter, og få frem:

- Antall og andel *sysselsatte* i kulturnæringene totalt og fordelt på de ni næringsgruppene i kulturnæringene. Sysselsatte vil også bli fordelt på privat og offentlig sektor slik dette er utskilt i SSBs statistikk. Analysen gjøres for de 13 kommunene i Nordmøre, Nordmøre totalt og sammenlignes med fylket som helhet og landet for øvrig.
- Antall og andel *bedrifter* i kulturnæringene totalt, fordelt på de ni næringsgruppene og på ulike størrelsesgrupper (ut fra antall sysselsatte i den enkelte bedrift). Her medtas kun private bedrifter slik disse er definert i SSBs statistikk. Analysen gjøres for de 13 kommunene i Nordmøre, Nordmøre totalt og sammenlignes med fylket som helhet og landet for øvrig.

Studien omfatter som nevnt 13 kommuner, som vist i kartet i figur 1. Disse kommunene er medlemmer i Nordmøre Næringsråd, som arbeider for å fremme næringslivet i regionen. Regionen har totalt ca 60 000 innbyggere og 25 600 sysselsatte. Dette utgjør knapt en fjerdedel av befolkningen og sysselsatte i Møre og Romsdal. Kristiansund er den klart største kommunen med ca 17 000 innbyggere.

Figur 1. Kommuner i Nordmøre (kilde: Nordmøre Næringsråd)

1.1 Begreper, definisjoner og operasjonaliseringer³

Utgangspunktet for definisjoner av næringer er vanligvis hvilke egenskaper produktene har, dvs. hva det er som skiller produktene fra hverandre. Hvor fin inndelingen er, er avhengig av hvor mange egenskaper man inkluderer i definisjonene. Dette er også utgangspunktet for de definisjoner og operasjonaliseringer som ble foreslått i ØF-Rapport nr. 10/2004. I denne rapporten argumenterte vi for å benytte begrepene kulturnæringer og kulturelle produkter.

Hva er det så som karakteriserer kulturelle produkter? For å svare på dette spørsmålet tok vi utgangspunkt i Hesmondhalgh (2002) som skiller mellom produkter hvis primære egenskaper er *kommunikative* og produkter hvis primære egenskaper er *funksjonelle*. Ifølge ham kan de førstnevnte produktene betegnes som kulturelle produkter. Dette betyr at kulturelle produkter fremstilles for å kommunisere med/til publikum/kunder. De er således åpne for fortolkning, og i den forstand kan de betraktes som tekster i den videste betydning av begrepet (tegn, symboler, former, lyder, bilder, bevegelser, farger osv.).

Hesmondhalgh (2002) fremhever at det er en glidende overgang mellom funksjonelle og kommunikative produkter. Dette betyr at det i hvert enkelt tilfelle må foretas en analyse av balansen mellom et produkts funksjonelle og kommunikative aspekter. Denne balansen kan endres over tid, noe som ifølge Lash & Urry (1994) har sammenheng med at funksjonelle produkter i økende grad inneholder kommunikative aspekter. Design og merkevarebygging har for eksempel fått økt betydning når det gjelder funksjonelle produkters konkurransevne, og betydningen av å kommunisere med/til kundene blir stadig viktigere i alle næringer. Dette innebærer at funksjonelle produkters økonomiske verdi ikke bare er et resultat av tilbud og etterspørsel etter deres bruksverdi som bestemmes av den funksjon de har, men også av den symbolverdi som de kommunikative aspektene tilfører dem. Når de kommunikative aspektene ved et produkt blir *dominerende* i forhold til de funksjonelle aspektene, endrer produktet seg fra å være et funksjonelt produkt til å bli et kulturprodukt.

Med basis i det ovenstående definerte vi som følger:

- *kulturelle produkter* er produkter hvis primære egenskaper er kommunikative, dvs. produkter som fremstilles for å kommunisere med/til publikum/kunder
- *kulturnæringene* som de næringene som fremstiller produkter hvis primære egenskaper er kommunikative.

Begrepet næring benyttes for å understreke at vi fokuserer på kulturell produksjon i et *næringsperspektiv*, og at studien i første rekke retter søkelyset mot *private bedrifter*. Det er

³ Dette avsnittet er basert på ØF-Rapport nr.: 10/2004.

likevel viktig å understreke at produktene disse bedriftene fremstiller ofte har fellesgodeaspekter, og at foretakene som fremstiller dem ofte beveger seg mellom privat og offentlig sektor.

Med basis i definisjonene ovenfor og gjennomgang av næringskodene i offisiell statistikk har vi inkludert følgende næringer i analysen⁴:

- Annonse- og reklamevirksomhet
- Arkitektur
- Bøker, aviser, blader, etc., (inkluderer ikke forfattere)
- Design
- Film, foto, video
- Musikk (inkluderer ikke musikere)
- Kunstnerisk virksomhet (inkluderer musikere, forfattere, etc.)
- Tv og radio
- Bibliotek, museum, etc.

Bortsett fra ”bibliotek, museum, etc”, er disse næringsgruppene også med i de fleste internasjonale studiene. Vi har tatt med ”bibliotek, museum, etc.”, fordi dette er næringer som går på ivaretagelse av vår kulturarv. Vi mener også at produksjon av video- og dataspill bør inkluderes i analysen, men det er i dag ikke mulig å utskille disse virksomhetene i offentlig statistikk. Når det gjelder annen softwareproduksjon som for eksempel er inkludert i den britiske kartleggingsstudien, mener vi at disse produktenes funksjonelle aspekter er dominerende i forhold til de kommunikative, dvs. det å utføre en datastyrt operasjon på en best mulig måte er det primære målet (Hesmondhalgh 2002).

Sportsarrangementer har mange likhetspunkter med kulturarrangementer og mange sportsarrangementer drives som næringsvirksomhet. Det er imidlertid en avgjørende forskjell mellom sports- og kulturarrangementer. De førstnevnte har sin basis i konkurranse og er organisert rundt et sett av konkurranseregler. Dette elementet er fraværende eller lite fremtredende når det gjelder kulturarrangementer som har til hensikt å kommunisere med/til publikum/kunden.

Reiseliv/turisme er ifølge vår oppfatning en egen næringsgruppe som omfatter mange forskjellige produkter og virksomheter. Det at mange betrakter reiselivsnæringen som en del av kulturnæringene har sammenheng med at kulturnæringene spiller en stadig viktigere rolle for reiselivsnæringen (Lash & Urry 1994). Kulturelle produkter er m.a.o. en stadig

⁴ En fullstendig oversikt over de næringskodene som - med basis i den foreslåtte definisjonen - er inkludert i kulturnæringene følger vedlagt (vedlegg 1).

viktigere innsatsfaktor i reiselivsprodukter. For å fremheve dette aspektet argumenterer vi for å benytte begrepet *kulturbasert* reiseliv. Som nevnt ovenfor gjelder dette også andre næringer, og i de tilfeller der kulturelle produkter representerer en viktig innsatsfaktor for verdiskapingen i andre næringer kan vi generelt snakke om *kulturbasert næringsutvikling*.

1.2 Datamateriale

Vi vil i denne sammenheng minne om at all statistikk vil ha noen feilkilder. For den statistikken som benyttes her er det viktig å være oppmerksom på følgende forhold:

- I bedrifts- og foretakstatistikken er bedriftene som nevnt, klassifisert etter hovedaktivitet. Andre aktiviteter vil ikke fanges opp av statistikken.
- Hovedaktiviteten kan forandres over tid, noe som ikke alltid blir registrert i statistikkgrunnlaget.
- Det vil også (spesielt på detaljerte statistikknivå) eksistere feilplassering/feilkoding av den reelle virksomhet, dvs. virksomheten blir gitt feil næringsnummer.
- Personer kan ha deltidsstillinger eller flere stillinger som gjør at de blir registrert som sysselsatte i andre næringer enn det de oppfatter som sin hovedaktivitet. Internasjonale studier viser for eksempel at dette er relativt utbredt innen utøvende kunstnerisk virksomhet.
- Også i sysselsettingstatistikken kan personer bli plassert i feil næringskode.

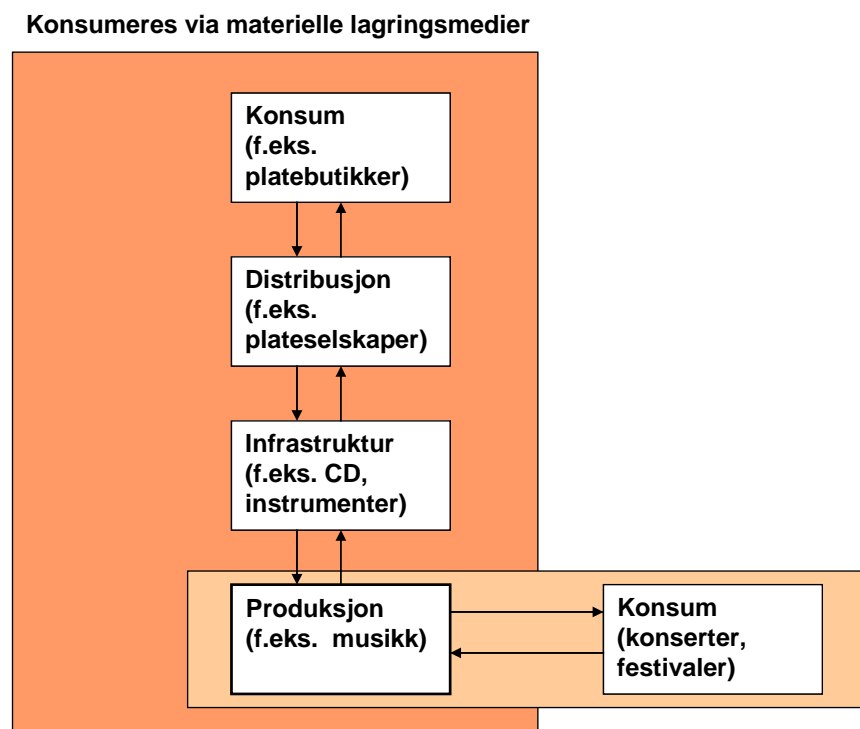
Disse (og andre) feilkilder kan medføre over- eller underestimeringer avhengig av hva feilen består i. Selv om vi ikke har hatt mulighet til å vurdere dette nærmere her, er det viktig å ha disse feilkildene i mente når KNs betydning vurderes. For nærmere beskrivelse av datamaterialet og beregninger henvises det til vedlegg 2.

Privat og offentlig sektor

Denne studien fokuserer på privat sektor, dvs. den delen av kulturnæringene som består av private virksomheter. Flere av næringsgruppene i dette datamaterialet ligger under hovednæringsgruppe 92 ("Fritidsvirksomhet, kulturell tjenesteyting og sport"). Tallene for sysselsetting og bedrifter innen denne næringsgruppen omfatter både private og offentlig virksomhet, noe som særlig vil berøre biblioteker, museer, radio/tv, filmfremvisning og drift av kulturetablissementer. Dette skyldes at næringsgrupperingen tar utgangspunkt i virksomhet og ikke sektortilhørighet. For å beregne andel sysselsatte og bedrifter i private virksomheter fra hovedgruppe 92 har vi benyttet oss av opplysninger om de sysselsattes og bedriftenes respektive sektortilhørighet. Statlig forvaltning, fylkeskommunal forvaltning, kommunal forvaltning og offentlige foretak er således ikke tatt med.

Verdikjedeperspektiv

Deler av kulturnæringene er spesielle i forhold til andre næringer fordi de har to typer verdikjeder som i mange tilfeller er relatert til hverandre. Den ene verdikjeden har sin basis i produkter som konsumeres via materielle lagringsmedier (for eksempel bøker, CD, DVD), mens den andre har sin basis i produkter som konsumeres i sann tid (for eksempel konserter, teaterforestillinger). Dette kan forenklet fremstilles som i figur 2 der musikkbransjen er brukt som eksempel.

Figur 2. Verdikjeder i kulturnæringene (kilde: bearbeidet fra figur15 i Haraldsen et al 2004)

Denne kartleggingen er basert på et verdikjedeperspektiv, dvs. vi har inkludert *produksjon, infrastruktur, distribusjon og salg* i analysene av sysselsetting og bedrifter. I vedlegg 1 er næringskodene gruppert i disse fire kategoriene. Vi mener dette perspektivet er nyttig fordi det i en drøfting om økonomisk utvikling er viktig å se på hvilke koplinger og virkninger en produksjonen i kulturnæringene gir grunnlag for i tilknyttet infrastruktur, distribusjon og salg. Verdikjedeperspektivet fremhever de funksjonelle koplinger mellom de ulike delene i en verdikjede. Hvordan de ulike delene av verdikjeden er koplet geografisk har vi ikke analysert ved hjelp av statistikk i de kartleggingene som er gjennomført.

2 Kulturnæringene på Nordmøre

I dette kapitlet gir vi en oversikt over antall og andel sysselsetting og bedrifter i kulturnæringene (KN) på Nordmøre. Søkelyset er rettet mot privat sektor. Datamaterialet vi baserer oss på er hentet fra Statistisk sentralbyrå, nærmere bestemt sysselsettings- og bedriftsstatistikken pr. 31.12.2003.

2.1 Sysselsetting

På Nordmøre var det 477 personer sysselsatt i private virksomheter innen kulturnæringene i 2003. Dette utgjorde 1,9 % av det totale antall sysselsatte i regionen (tabell 1). I hele Møre og Romsdal utgjør KN 2,1 %, mens de i Norge utenom Oslo utgjør 2,6 %. Av andre fylker kan vi nevne at KN utgjør 2,3 % av de sysselsatte i Buskerud og 2,6 % i Innlandet (Hedmark og Oppland) (Østlandsforskning 2004). Dette viser at KN utgjør en lavere andel på Nordmøre og i Møre og Romsdal, i forhold til mange andre regioner i Norge og i forhold til gjennomsnittet for Norge.

Tabell 1: Antall sysselsatte i KN i kommunene i Nordmøre og KNs andel av totalt antall sysselsatte. Privat sektor 2003 (Kilde: SSB)

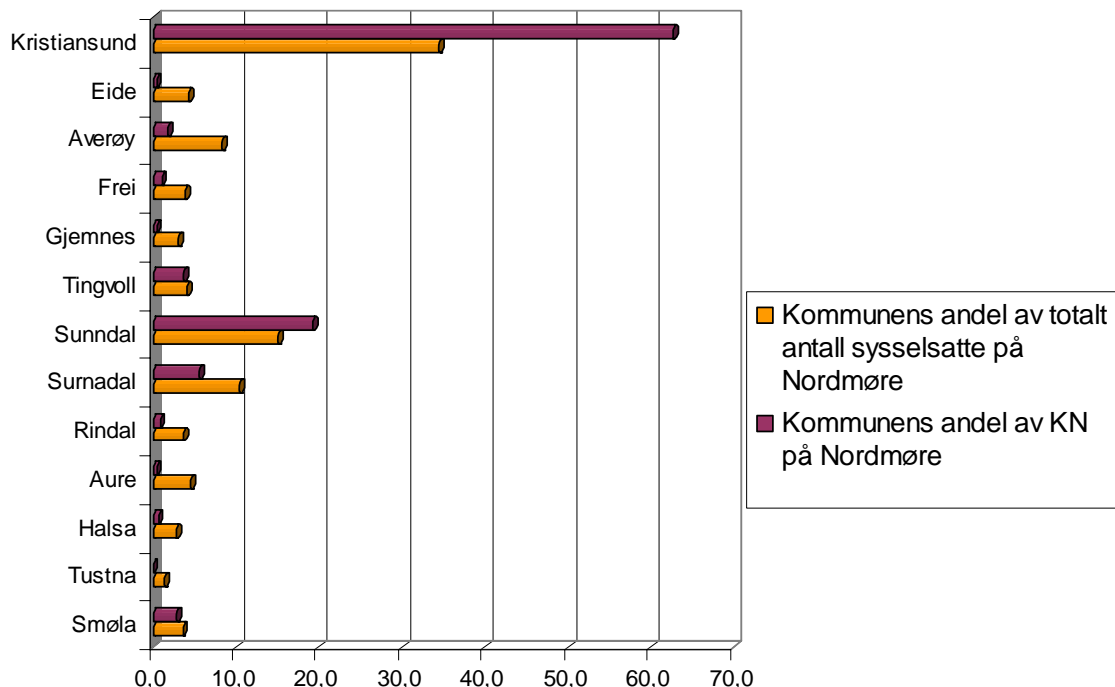
	Antall sysselsatte i KN	KNs andel av totalt antall sysselsatte (%)
Kristiansund	299	3,4
Eide	2	0,2
Averøy	9	0,4
Frei	5	0,5
Gjemnes	2	0,3
Tingvoll	18	1,7
Sunnadal	92	2,4
Surnadal	27	1,0
Rindal	4	0,4
Aure	2	0,2
Halsa	3	0,4
Tustna	0	0,0
Smøla	14	1,5
NORDMØRE	477	1,9
Møre og Romsdal	2362	2,1
Norge	76044	3,4
Norge uten Oslo		2,6

Dersom den offentlige andelen av virksomhetene inkluderes var antall sysselsatte i KN 514 i Nordmøre, noe som utgjorde 2 % av det totale antall sysselsatte. For Møre og Romsdal var det tilsvarende tallet 2,3 %. Andelen offentlige sysselsatte utgjør dermed en mindre

andel av KN enn i landet som helhet, hvor den offentlige andelen utgjør 0,5 %-poeng (3,9 % er sysselsatt i KN i Norge når den offentlige andelen inkluderes). På Nordmøre er det offentlige ansatte innen "Bibliotek, museum etc." (33 av 49 sysselsatte) og innen "Film, video, foto" (4 av 27 sysselsatte). I de øvrige næringsgruppene er alle sysselsatte i private virksomheter.

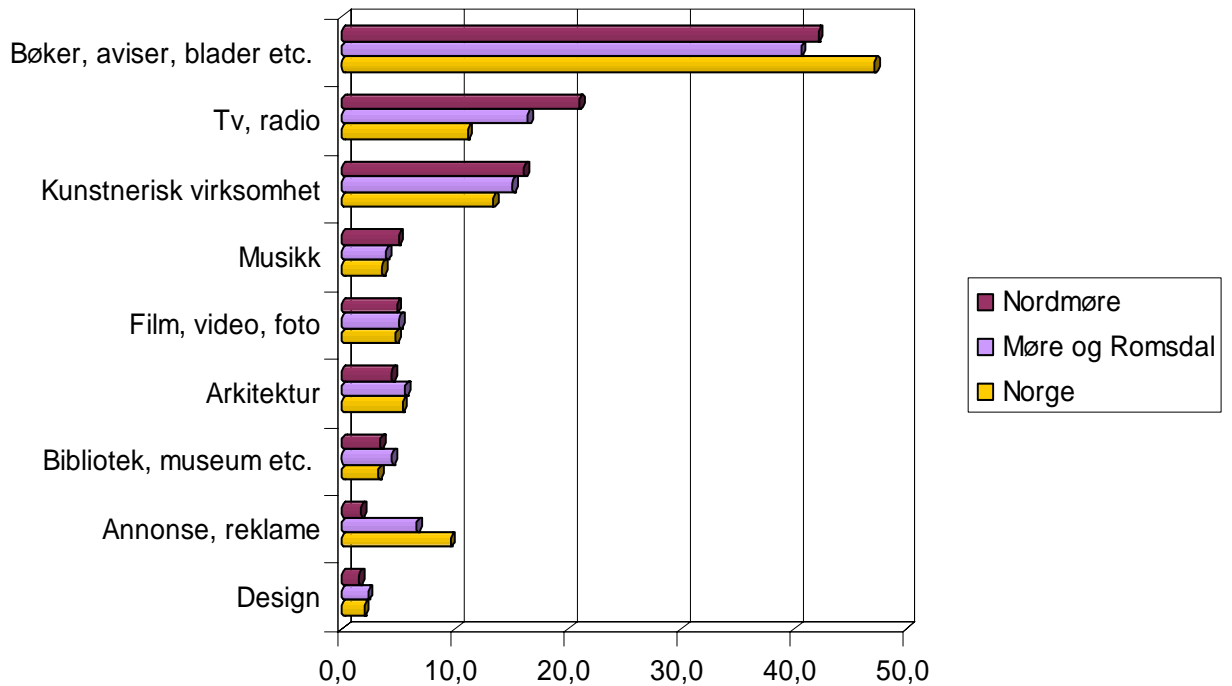
Tabell 1 viser fordelingen mellom kommunene på Nordmøre. Den viser at Kristiansund har den klart høyeste både andel og antall sysselsatte i KN, og at andelen er like høy som gjennomsnittet for Norge, og høyere enn gjennomsnittet for Norge uten Oslo. Kristiansund har også litt høyere andel sysselsatt i KN enn både Molde (3,1 %) og Ålesund (3,2 %). Sunndal har en andel som er nesten like høy som Norge uten Oslo, mens det for de øvrige kommunene i Nordmøre er lave tall, både absolutt og relativt. Dette er et mønster vi også finner i andre fylker og regioner, hvor byregioner/kommuner (både store og mellomstore byer) har en overrepresentasjon av KN sammenlignet med mer spredtbygde regioner/kommuner.

Figur 2 nedenfor understreker det som er omtalt ovenfor. Kristiansund har vel 60 % av alle sysselsatte i KN i Nordmøre, i forhold til ca 35 % av alle sysselsatte i regionen. Sunndal har også en høyere andel i KN enn av totalt antall sysselsatte, mens de øvrige kommunene har en lavere andel i KN enn av antall sysselsatte.

Figur 1. Kommunenes andel av sysselsatte i KN og av totalt antall sysselsatte på Nordmøre. Prosentvis fordeling. Privat sektor 2003 (Kilde: SSB).

En sammenligning av hvordan sysselsettingen fordeler seg på de ulike næringsgruppene i KN viser markerte forskjeller mellom Nordmøre og gjennomsnittet for Norge (figur 2). Også i Nordmøre er næringsgruppen ”bøker, aviser, blader etc.” klart størst med vel 40 % av de sysselsatte i KN. På Nordmøre er ”Tv, radio” nest størst med vel 20 %, deretter følger ”kunstnerisk virksomhet”⁵ med ca 16 %.

Figur 2: Andel sysselsatte etter næringsgruppe i KN i Nordmøre, Møre og Romsdal og i Norge. Prosentvis fordeling. Privat sektor 2003. (Kilde: SSB)

I forhold til både Norge og fylket som helhet har Nordmøre en særlig lav andel innen ”annonse, reklame”. Nordmøre har en vesentlig høyere andel sysselsatte innen ”Tv, radio”, og noe høyere innen ”kunstnerisk virksomhet” og ”musikk”. I forhold til Møre og Romsdal er de største forskjellene at Nordmøre har høyere andelen innen ”Tv, radio” og som nevnt den lavere andelen innen ”annonse, reklame”. For øvrig har Nordmøre en relativ lik fordeling på næringsgruppene som hele fylket. Det er viktig å huske på at disse tallene er relative, og at summen for alle regionene er 100. Det betyr at en lav andel i noen næringsgrupper nødvendigvis vil gi høyere andeler i andre grupper. For å vurdere omfang og betydning må en også se på de absolutte sysselsettingstallene (både de absolutte og de relative tallene er satt opp i tabell 2 og 3 i vedlegg 3).

⁵ Det er viktig å være oppmerksom på at musikere, filmregissører, forfattere mv. tilhører næringsgruppen ”kunstnerisk virksomhet”. Med basis i foreliggende statistikk er det ikke mulig å fordele disse sysselsatte på ”deres” respektive næringsgrupper (”musikk”, ”film” etc.).

Tabell 2 viser fordelingen av sysselsatte på de ulike næringsgruppene i de 13 kommunene på Nordmøre. I tabellen er det satt inn absolutte tall for antall sysselsatte fordi tallene for de fleste kommunene er så små at å vise en prosentvis fordeling kan bli misvisende.

Tabell 2: Antall sysselsatte i kommunene i Nordmøre fordelt på næringsgruppene i KN. Privat sektor 2003 (Kilde: SSB).

	Kr.sund	Eide	Averøy	Frei	Gjemnes	Tingvoll	Sunndal	Surnadal	Rindal	Aure	Halsa	Tustna	Smøla	N.Møre
Annonse, reklame	7	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	8
Arkitektur	11		1	2	0	0	0	4	0	0	0	0	3	21
Bibliotek, museum	9	0	3	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	16
Bøker, aviser, blader	89	0	4	1	0	10	78	8	1	1	0	0	9	201
Design	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7
Film, video, foto	17	1	1	0	0	2	0	0	0	0	2	0	0	23
Musikk	24	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	24
Tv, radio	84	0	0	0	0	2	8	4	2	0	0	0	0	100
Kunstnerisk virks.	51	1	0	2	2	0	6	11	0	1	1	0	2	77
SUM KN	299	2	9	5	2	18	92	27	4	2	3	0	14	477

For Kristiansund er det den svært høye andelen innen ”Tv, radio”, som skiller denne kommunen fra de øvrige, og fra gjennomsnittet i fylket og Norge. I Sunndal er det aller fleste sysselsatte i KN i næringsgruppen ”bøker, aviser, blader”, i de øvrige gruppene er det få sysselsatte. I Surnadal er det en høy andel innen ”kunstnerisk virksomhet”. Ellers ser vi at det i mange kommuner ikke er noen sysselsatte i flere næringsgrupper. Alle sysselsatte i ”musikk” og ”design” og 7 av 8 i ”annonse, reklame” har sitt arbeidssted i Kristiansund. Gruppene ”bøker, aviser, blader”, ”tv, radio” og ”kunstnerisk virksomhet” finner vi i flest kommuner i Nordmøre.

2.2 Bedrifter

I 2003 var det totalt 192 bedrifter i privat sektor innen kulturnæringene på Nordmøre. Dette utgjorde 3,2 % av det totale antallet bedrifter i regionen (tabell 3). At andelen bedrifter er større enn andelen sysselsatte (1,9 %) indikerer at den gjennomsnittlige bedriftsstørrelsen i KN er mindre enn den gjennomsnittlige bedriftsstørrelsen i alle næringer samlet. Dette vil bli diskutert nærmere senere i rapporten.

Sammenlignet med Norge som helhet og med Møre og Romsdal ser vi at Nordmøre har en lavere andel bedrifter innen KN. I Møre og Romsdal er 4,1 % av bedriftene innen KN, mens det tilsvarende tallet for Norge uten Oslo er 5,7 %.

Tabell 3: Antall bedrifter i KN i kommunene i Nordmøre og KNs andel av totalt antall bedrifter. Privat sektor 2003 (Kilde: SSB)

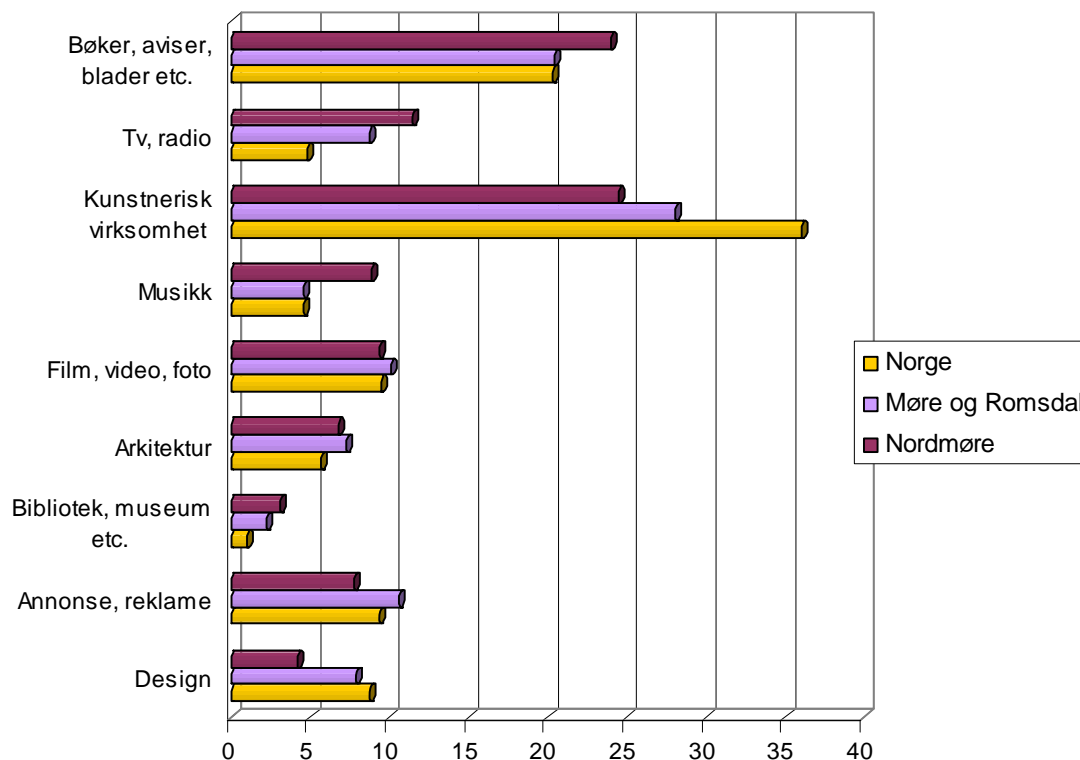
	Antall bedrifter i KN	KNs andel av totalt antall bedrifter (%)
Kristiansund	83	6,2
Eide	5	1,3
Averøy	13	2,3
Frei	8	3,3
Gjemnes	4	1,1
Tingvoll	13	3,8
Sunnadal	21	3,3
Surnadal	22	3,1
Rindal	4	1,3
Aure	5	1,3
Halsa	4	1,5
Tustna	1	0,7
Smøla	9	2,5
NORDMØRE	192	3,2
Møre og Romsdal	951	4,1
Norge	30901	7,2
Norge uten Oslo		5,7

Tabell 3 viser at det i noen kommuner er registrert flere bedrifter enn sysselsatte i KN (tabell 1). Dette har sammenheng med at det er bedrifter som er registrert som enkeltpersonsforetak ("bedrifter uten ansatte"), og som har liten eller ingen aktivitet. Det er derfor ikke registrert noen sysselsatte i slike bedrifter.

Kristiansund har den klart høyeste både andelen og antallet bedrifter i KN i Nordmøre, og de 83 bedriftene i Kristiansund utgjør ca 43 % av det totale antallet i regionen. Kristiansund har en litt lavere andel bedrifter i KN enn både Molde (6,6 %) og Ålesund (7 %). I og med at Kristiansund har en litt høyere andel sysselsatte enn de to andre byene, indikerer dette at den gjennomsnittlige størrelsen på bedriftene i Kristiansund kan være litt høyere enn i Molde og Ålesund. Av de øvrige kommunene har Tingvoll, Frei, Sunndal og Surnadal mer enn 3 % i KN, mens de øvrige ligger på svært lave andeler. På samme måte som for sysselsatte er dette et mønster en også finner i andre fylker og regioner.

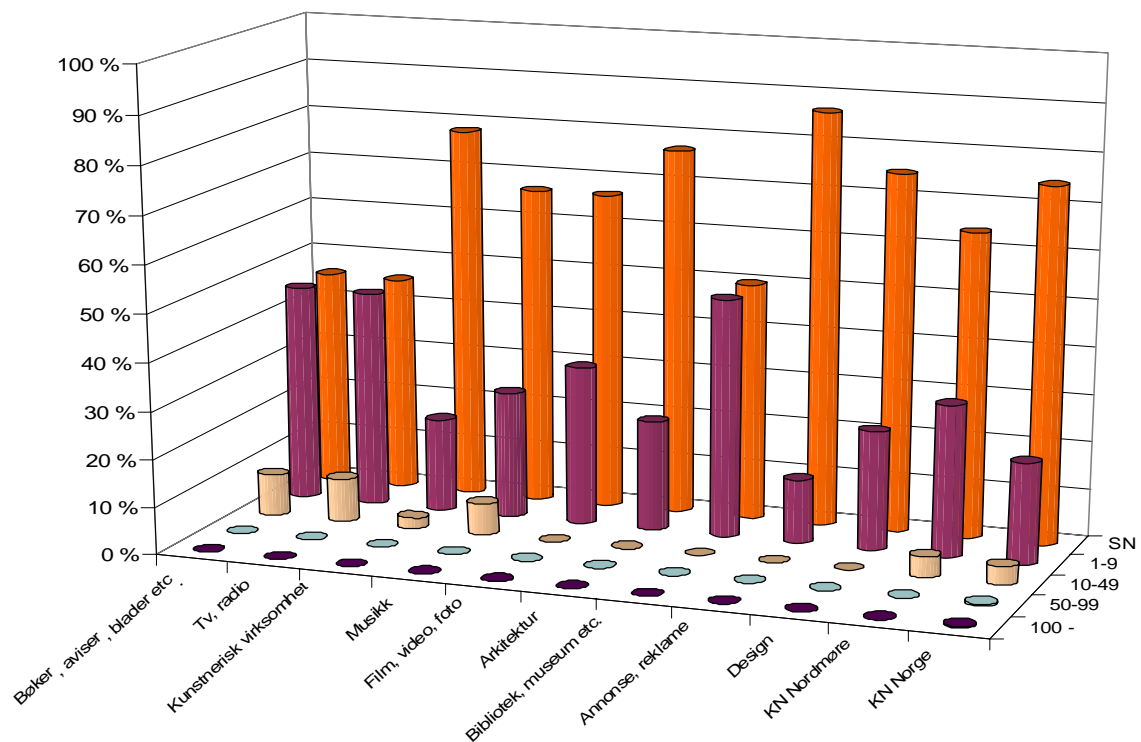
En oversikt over hvordan antall bedrifter fordeler seg på de ulike næringsgruppene i KN viser at på Nordmøre er de største gruppene "bøker, aviser, blader etc." og "kunstnerisk virksomhet" med om lag 25 % hver (figur 3). Deretter følger "Tv, radio" og "Film, video, foto" med hhv. ca 12 og 9 %. Figur 3 viser videre at det er markerte forskjeller mellom Nordmøre og gjennomsnittet for Norge i fordelingen på næringsgrupper. Nordmøre har en vesentlig mindre andel innen "kunstnerisk virksomhet" og "design", og en markerte høyere andeler særlig innen "Tv, radio", men også innen "musikk" og "bibliotek, museum". I forhold til Møre og Romsdal har Nordmøre en markert høyere andel innen "bøker, aviser,

blader etc” og ”musikk” og et vesentlig lavere andel innen ”design”. (Tallene som ligger til grunn for figur 3 er satt opp i tabell 2 i vedlegg 3).

Figur 3: Andel bedrifter etter næringsgruppe i KN i Nordmøre, Møre og Romsdal og i Norge. Prosentvis fordeling. Privat sektor 2003. (Kilde: SSB)

I forhold til fordelingen av sysselsatte på næringsgruppene (figur 2) er det særlig fremtredene at andelen for bedrifter er lavere i ”bøker, aviser blader” og høyere i ”kunstnerisk virksomhet”. Det har sammenheng med at bedriftene innen ”bøker etc” i gjennomsnitt har vesentlig flere ansatte enn bedriftene innen ”kunstnerisk virksomhet”. Figur 4 viser at kulturnæringene er svært dominert av små bedrifter. På landsbasis tilhører mer enn tre fjerdedeler av bedriftene kategorier selvstendige næringsdrivende (dvs. bedrifter uten ansatte), mens ca 19 % av bedriftene har mellom 1 og 9 ansatte. På Nordmøre er det en lavere andel selvstendig næringsdrivende (ca 64 %), og en høyere andel mellom 1-9 ansatte (32 %) i forhold til landsgjennomsnittet. Andelen bedrifter som har mellom 10 og 49 ansatte er på ca 4 % både på Nordmøre og i Norge. På Nordmøre er det ingen bedrifter med mer enn 50 ansatte i kulturnæringene. På landsbasis utgjør slike store bedrifter totalt kun 0,5 % av alle bedriftene i KN, men her er det enkelte store bedrifter med flere hundre ansatte, slik at de samlet sett er viktige for det totale antall sysselsatte i KN i Norge.

Figur 4: Andel bedrifter etter størrelsesgrupper (antall ansatte⁶) og næringsgrupper innen KN på Nordmøre. Prosentvis fordeling. Privat sektor 2003. (Kilde: SSB)

Fordelingen på de ni næringsgruppene viser at det er flest små bedrifter innen ”design”, ”arkitektur” og ”kunstnerisk virksomhet”, mens bedriftsstørrelsen i gjennomsnitt er størst innen ”bøker, aviser, blader”, ”tv, radio” og ”bibliotek, museum”. I forhold til landet som helhet utgjør selvstendige næringsdrivende (dvs i stor grad bedrifter uten ansatte) en mindre andel av bedriftene innen ”kunstnerisk virksomhet” og ”film, video, foto” (og andelen slike bedrifter i KN på Nordmøre er som nevnt mindre enn landsgjennomsnittet). For næringsgruppene ”annonse, reklame” og ”bøker, aviser, blader etc.” og ”tv-radio” er andelen bedrifter med 1-9 ansatte litt større på Nordmøre enn for landet som helhet (og andelen uten ansatte er noe mindre).

⁶ SN er forkortelse for selvstendige næringsdrivende og består i hovedsak av bedrifter uten ansatte.

2.3 Oppsummering

Analysen av sysselsatte og bedrifter i kulturnæringene på Nordmøre viser at:

- På Nordmøre utgjorde kulturnæringene 1,9 % (477 personer) av sysselsettingen og 3,2 % (192 stk) av bedriftene (privat sektor i 2003).
- Kulturnæringene utgjør en betydelig lavere andel på Nordmøre i forhold til gjennomsnittet for landet som helhet, og en litt lavere andel i forhold til Møre og Romsdal.
- Av kommunene på Nordmøre er det Kristiansund som har den klart høyeste andelen og antallet sysselsatte og bedrifter innen KN. Kristiansund har en andel innen KN omtrent med på samme nivå som de to andre større byene på Nordmøre (Molde og Ålesund), og som landet for øvrig. De øvrige kommunene på Nordmøre har en lav andel innen KN, både sammenlignet med Møre og Romsdal (unntatt Sunndal når det gjelder andelen sysselsatte) og med landet for øvrig.
- Fordelingen på de ni næringsgruppene innen KN viser at i forhold til landet for øvrig har Nordmøre har en vesentlig høyere andel sysselsatte og bedrifter innen "Tv, radio" (dette gjelder særlig Kristiansund), og noe høyere innen "musikk". Nordmøre har lavere andeler sysselsatte innen "annonse, reklame", og lavere andeler bedrifter innen "kunstnerisk virksomhet" og "design".

Denne analysen bekrefter andre internasjonale og nasjonale studier som viser at kulturnæringene er urbane i sin karakter, det vil si de i stor grad lokaliseres til byer og bynære områder. På Nordmøre er det som nevnt kun Kristiansund som har relativt høye andeler sysselsatte og bedrifter innen KN. Den relativt lave andelen KN på Nordmøre totalt har trolig sammenheng med at det på Nordmøre kun er en mellomstor by. For øvrig er regionen preget av små kommuner og tettsteder.

Flere har imidlertid fremhevet at kulturnæringene kan ha stor betydning også i mindre byer og rurale områder (se blant annet Wood 1999 og Power 2002), men at en naturligvis ikke kan forvente å finne den samme bredden innfor næringene som i store byer. Som nevnt innledningsvis antas kulturnæringene å ha et betydelig verdiskapingspotensial, både direkte (ved at etterspørselen etter denne type produkter ser ut til å øke) og indirekte ved at de kan levere innsatsfaktorer til annen næringsvirksomhet. En av de vesentligste egenskapene ved kulturnæringene er at de kan produsere, eller bidra til å produsere, varer og tjenester med unike egenskaper som er vanskelig eller tar lang tid å kopiere. I en økonomi som er preget av blant annet økt konkurranse og globalisering er dette en viktig egenskap, både for urbane og rurale regioner.

Referanser

Department of Culture, Media and Sport (DCMS). 1998. *Creative industries mapping document*. London: DCMS.

Haraldsen, T, Flygind, S.K, Overvåg, K og Power, D. 2004: *Kartlegging av kulturnæringene i Norge - økonomisk betydning, vekst- og utviklingspotensial*. ØF-rapport 10/2004. Østlandsforskning, Lillehammer.

Haraldsen, T, Overvåg, K, og Vaagland, J. 2005. *Kulturnæringene i storbyregionene Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger – kartlegging og analyse av økonomisk betydning, dynamikk, lokalisering og utviklingsstrategier*. ØF-rapport 05/2005. Østlandsforskning, Lillehammer

Hesmondhalgh, D. 2002. *The Cultural Industries*. London: Sage.

Lash, S. & Urry, J. 1994. *Economies of signs and spaces*. London: Sage.

Power, D. 2002. "Cultural Industries" in Sweden: An assessment of their Place in the Swedish Economy, *Economic Geography*, vol. 78, no. 2.

Power, D. & A. Scott. 2004. A prelude to cultural industries and the production of culture. I Power, D. & A. Scott (eds.) *Cultural Industries and the Production of Culture*. London: Routledge.

Østlandsforskning. 2004. Indeks Innlandet 2004. Lillehammer og Hamar

Vedlegg

1. NACE-koder som inngår i kulturnæringene fordelt på de 9 næringsgruppene
2. Datamateriale og beregningsmetoder
3. Tabeller

Vedlegg 1: Næringskoder

Annonse, reklame

	NACE	Tekst
Produksjon	7440 (744) (74400)	Annonse- og reklamevirksomhet Omfatter også distribusjon av reklame Omfatter ikke Trykking av reklamemateriell grupperes under 22.22 Trykking ellers Markeds- og opinionsundersøkelser grupperes under 74.13 Markeds- og opinionsundersøkelser Produksjon av reklameinnslag til radio og fjernsyn grupperes under 92.11 Film- og videoproduksjon
Infrastruktur	-	
Distribusjon	-	
Salg	-	

Arkitektur

	NACE	Tekst
Produksjon	74201	Arkitektvirksomhet Omfatter bygnings- og landskapsarkitekter, by- og regionalplanlegging m.m. Omfatter ikke Interiørarkitekter grupperes under 74.873 Interiørarkitekt- og interiørkonsulentvirksomhet
Infrastruktur	-	
Distribusjon		
Salg		

Bibliotek, museum etc.

	Nace	Tekst
Produksjon	-	
Infrastruktur	-	
Distribusjon	-	
Salg	9251 (92510)	Drift av biblioteker og arkiver Omfatter ikke Utleie av videobånd grupperes under 71.40 Utleie av husholdningsvarer og varer til personlig bruk
	9252	Drift av museer og vern av historiske steder og bygninger Omfatter også kunstutstillinger Omfatter ikke Kunstgallerier grupperes under 52.489 Butikkhandel ikke nevnt annet sted
	92521 (u.gr)	Drift av museer Omfatter utstillinger av alle former for samlinger (kunstneriske, vitenskapelige, teknologiske og historiske) og særutstillinger Omfatter ikke Kunstgallerier grupperes under 52.489 Butikkhandel ikke nevnt annet sted ⁷
	92522 (u.gr)	Vern av historiske steder og bygninger Omfatter også monumenter
	9253 (92530)	Drift av botaniske og zoologiske hager og naturreservater

⁷ Vi har dermed ikke kunstgallerier med

Bøker, aviser, blader etc.

	Nace	Tekst
Produksjon	924 (9240) (92400)	Nyhetsbyråer Omfatter også journalist- og pressefotografvirksomhet
Infrastruktur	2221 (22210)	Trykking av aviser Omfatter også blader og magasiner trykket på avisepapir
	2222 (22220)	Trykking ellers Omfatter trykking av bøker, blader, magasiner, noter, brosjyrer, plakater, reklamemateriale, formularer, kart, frimerker, pengesedler m.m. Omfatter ikke Trykking av etiketter grupperes under 21.25 Produksjon av varer av papir og papp ellers
	2223 (22230)	Bokbinding
	2224 (22240)	Ferdiggjøring før trykking Omfatter fotosats, desktopdesign og -sats, o.l.
	2225 (22250)	Annen grafisk produksjon Omfatter overheadtransparenter, layout, dummier og gummi- og plaststempler Omfatter ikke Datostempler grupperes under 36.63 Industriproduksjon ikke nevnt annet sted
Distribusjon	2211 (22110)	Forlegging av bøker Omfatter forlegging av bøker, brosjyrer, flygeblad, ordbøker, leksikon o.l. Omfatter også forlegging av atlaser, telefonkataloger og notebøker
	2212 (22120)	Forlegging av aviser
	2213 (22130)	Forlegging av blader og tidsskrifter
	2215 (22150)	Forlagsvirksomhet ellers Omfatter forlegging av kart, fotografier, prospektkort, kalendere, plakater, reproduksjoner, blanketter, timeplaner m.m.

		Omfatter ikke
	74852	Produksjon av mikroficher grupperes under 74.81 Fotografvirksomhet
		Oversettingsvirksomhet
	51471	Omfatter oversettings- og tolkingsvirksomhet
		Engroshandel med bøker, aviser og blader
Salg	52471	Butikkhandel med bøker og papir
		Omfatter ikke
		Kontormaskiner og -rekvisita grupperes under 52.485 Butikkhandel med datamaskiner, kontormaskiner og telekommunikasjonsutstyr Butikkhandel med brukte bøker grupperes under 52.509 Butikkhandel med brukte varer ellers
	52472	Butikkhandel med aviser og blader
	52615	Postordrehandel med bøker, papir, aviser og blader

Design

	Nace	Tekst
Produksjon	74872	Designvirksomhet Omfatter design innen tekstiler, bekledning, sko, smykker, gull- og sølvvarer, møbler, moteva- rer m.m. Omfatter også grafisk design og fotodesign Omfatter ikke Web-design grupperes under 72.22 Konsulentvirksomhet tilknyttet system- og programvare Industridesignvirksomhet grupperes under 74.209 Annen teknisk konsulentvirksomhet Deko- ratørvirksomhet grupperes under 74.40 Annonse- og reklamevirksomhet
	74873	Interiørarkitekt- og interiørkonsulentvirksomhet
Infrastruktur	-	
Distribusjon	-	
Salg	-	

Film, video, foto

	Nace	Tekst
Produksjon	9211 (92110)	Film- og videoproduksjon Omfatter ikke Reproduksjon av film- og videoopptak grupperes under 22.3 Reproduksjon av innspilte opptak Fremkalling av film til privat bruk grupperes under 74.81 Fotografvirksomhet Produksjon av radio- og tv-programmer i fjernsynsstudioer grupperes under 92.20 Radio og fjernsyn Selvstendig kunstnerisk virksomhet grupperes under 92.31 Selvstendig kunstnerisk virksomhet Fotografvirksomhet
	7481 (74810)	Omfatter også fotoautomater og fotografering fra luftfartøy
Infrastruktur	2464 (24640)	Produksjon av fotokjemiske produkter Omfatter lysømfintlig papir, film, fotografiske plater m.m.
Distribusjon	2232 (22320)	Reproduksjon av videoopptak Omfatter kopiering av musikkvideoer, videofilmer m.m.
	9212 (92120)	Distribusjon av film og video Omfatter ikke Reproduksjon av film- og videoopptak grupperes under 22.3 Reproduksjon av innspilte opptak Salg av film- og videoopptak grupperes under 52.452 Butikkhandel med plater, musikk- og videokassetter, CD- og DVD-plater Utleie av film- og videoopptak grupperes under 71.40 Utleie av husholdningsvarer og varer til personlig bruk
Salg	9213 (92130)	Filmframvisning Omfatter også filmklubber

Musikk

	Nace	Tekst
Produksjon	-	
Infrastruktur	2465 (24650)	Produksjon av uinnspilte media Omfatter produksjon av lydbånd, videofilmer, disketter, magnetbånd m.m.
	363 (3630) (36300)	Produksjon av musikkinstrumenter Omfatter strenge- og blåseinstrumenter og slagverk Omfatter også deler og tilbehør til instrumenter f.eks. metromoner, stemmegafler m.m. Omfatter ikke Produksjon av lekeinstrumenter grupperes under 36.50 Produksjon av spill og leker Pia- nostemming grupperes under 52.74 Reparasjon av husholdningsvarer og varer til personlig bruk ellers
Distribusjon	2214 (22140)	Forlegging av lydopptak Omfatter forlegging av grammofonplater, CD, DVD, lydbånd m.m.
	2231 (22310)	Reproduksjon av lydopptak Omfatter reproduksjon av grammofonplater, CD, DVD, lydbånd m.m.
	51434	Engroshandel med plater, musikk- og videokassetter og CD- og DVD-plater Omfatter ikke Engroshandel med musikkinstrumenter grupperes under 51.479 Engroshandel med hushold- ningsvarer og varer til personlig bruk ikke nevnt annet sted
	74876	Impressariovirksomhet Omfatter tjenester ytet av agenter som på vegne av andre formidler engasjementer innenfor underholdning
Salg	52452	Butikkhandel med plater, musikk- og videokassetter, CD- og DVD-plater
	52453	Butikkhandel med musikkinstrumenter og noter
	52614	Postordrehandel med elektriske husholdningsapparater, radio, fjernsyn, plater, kassetter og musikkinstrumenter

TV, radio

	Nace	Tekst
Produksjon	922 (9220) (92200)	Radio og fjernsyn Omfatter også salg og utleie av radio- og fjernsynsprogrammer Omfatter ikke Programmer formidlet via kabel og satellitt grupperes under 64.24 Telekommunikasjonsvirksomhet ellers Produksjon av film- og videoopptak grupperes under 92.11 Film- og videoproduksjon Pressebyråer grupperes under 92.40 Nyhetsbyråer
Infrastruktur	3230 (32300) (323)	Produksjon av radio- og fjernsynsmottakere og apparater og utstyr til opptak og gjengivelse av lyd og bilde samt tilhørende varer Omfatter også digitale fotokamera og spesialmøbler (kabinetter o.l.) til apparatene
Distribusjon	51433	Engroshandel med radio og fjernsyn Omfatter også videospillere, CD-spillere og platespillere
Salg	52451	Butikkhandel med elektriske husholdningsapparater, radio og fjernsyn

Kunstnerisk virksomhet⁸

	Nace	Tekst
Produksjon	3622 (36220)	Produksjon av smykker og varer av edle metaller, edelstener og halvedelstener Omfatter også varer av uedelt metall plettet med edelt metall og gravering av smykker og andre varer Omfatter ikke Produksjon av bijouterivarer grupperes under 36.61 Produksjon av bijouterivarer Reparasjon av gull- og sølvvarer grupperes under 52.73 Reparasjon av ur, gull- og sølvvarer
	3661 (36610)	Produksjon av bijouterivarer
	9231 (92310)	Selvstendig kunstnerisk virksomhet Omfatter skuespillere, musikere, forfattere, foredragsholdere, bildende kunstnere, gravører, regissører m.m. Omfatter også restaurering av gamle kunstverk Omfatter ikke Designvirksomhet grupperes under 74.872 Designvirksomhet
Infrastruktur	-	
Distribusjon		
Salg	52482	Butikkhandel med gull- og sølvvarer Omfatter ikke Reparasjon av gull- og sølvvarer grupperes under 52.73 Reparasjon av ur, gull- og sølvvarer
	9232 (92320)	Drift av etablisementer tilknyttet kunstnerisk virksomhet Omfatter drift av teatre, konsertsaler, musikkstudioer m.m. Omfatter også billettbyråer Omfatter ikke Drift av kino grupperes under 92.13 Filmframvisning
	9234	Underholdningsvirksomhet ellers

⁸ Her er det rimelig å anta at mange kunstnere er deltidskunstnere – at de har hovedinntekt fra andre jobber og ikke blir registrert som kunstner i statistikken. Dette er for øvrig en *yrkes*kategori hvor virksomheten herfra vil kunne bidra i flere av de andre kategoriene.

(92340)	Omfatter drift av danseskoler, sirkus, dukketeatre m.m. Omfatter ikke Lotteri og annen spillevirksomhet grupperes under 92.71 Lotteri og totalisatorspill
---------	---

Vedlegg 2: Datamaterialet og beregningsmetoder

Usikkerhet knyttet til statistikken.

All statistikk vil ha grader av usikkerhet på grunn av feilkilder. For den næringsgrupperte statistikken fra Statistisk sentralbyrå er det viktig å være oppmerksom på en del forhold.

Bedrifter er klassifisert etter hovedaktivitet og andre aktiviteter vil ikke fanges opp av statistikken. Bedrifter kan også utføre flere forskjellige aktiviteter noe som ikke vil bli registrert. I tillegg kan hovedaktivitet forandres over tid og vil nødvendigvis ikke alltid bli registrert eller oppdatert i statistikkgrunnlaget.

Personer (sysselsatte) kan ha deltidsstilling(er) og/eller flere stillinger. For sysselsettingsstatistikken fastsettes ett arbeidsforhold som det viktigste. Innen kulturnæringene vil vi tro at deltidsstillinger er mye utbredt – kanskje spesielt innen utøvende kunst. I tillegg vil det også - spesielt på det detaljerte statistikknivå vi benytter – eksistere noe feilplassering (feilkoding) av den reelle virksomhet. For sysselsettingsstatistikken blir det eksempelvis ikke foretatt kontroll på detaljert næring.

Generelt kan foreldede opplysninger som følge av etterslep i registreringene kan medføre at endringer ofte registreres en tid etter at de faktisk har inntruffet.

Disse og andre feilkilder kan medføre over- eller underestimeringer avhengig av hva feilen består i. Selv om vi ikke har hatt mulighet til å vurdere dette nærmere her, er det viktig å ha disse feilkildene i mente når KNs økonomiske betydning vurderes.

Standard for næringsgruppering

Datamaterialet fra Statistisk sentralbyrå tar utgangspunkt i gruppering av næringsvirksomhet i ulike næringsgrupper etter Standard for Næringsgruppering. Det er en internasjonal standard (NACE) som grupperer næringsvirksomhet på flere nivåer. Ned til det fire-sifrede nivået - som er den internasjonale standardens mest detaljerte nivå - er den norske versjonen identisk med NACE. Femte siffer (næringsundergruppe) er et nasjonalt norsk nivå.

For vår bruk av statistikken er det viktig å påpeke at hovedgrupperingen i standarden er forholdsvis gammel og bygd opp etter tradisjonelle næringer, og er dermed ikke spesielt godt egnet for fordeling av virksomheter og sysselsatte for helt nye typer næringer spesielt innen tjenesteproduksjon.

Den norske Standard for Næringsgruppering fra 1994 ble oppdatert i 2002⁹. Endringene muliggjør i hovedtrekk en finere klassifisering av virksomheten, og enkelte oppdateringer er av betydning for kulturnæringene. Tabellen under viser endringene som er aktuelle for vårt formål. Kursiverte betegnelser er med i våre beregninger fra henholdsvis ny og gammel næringsgruppering:

⁹ Se www.ssb.no/emner/10/01/nace for fullstendig Standard for næringsgruppering

Gammel gruppering	Ny gruppering
22.250 <i>Annen grafisk produksjon</i>	22.250 <i>Annen grafisk produksjon</i> 72.220 <i>Annen konsulentvirksomhet tilknyttet system- og programvare</i>
74.830 <i>Kontorservice og oversettingsvirksomhet</i>	74.851 <i>Kontorservice</i> 74.852 <i>Oversettingsvirksomhet</i> 74.860 <i>Callsentertjenester</i>
74.840 <i>Forretningsmessig tjenesteyting ikke nevnt annet sted</i>	40.130 <i>Distribusjon og handel med elektrisitet</i> 40.220 <i>Distribusjon og handel med gass gjennom ledningsnett</i> 74.871 <i>Inkasso- og kredittopplysningsvirksomhet</i> 74.872 <i>Designvirksomhet</i> 74.873 <i>Interiørarkitekt- og interiørkonsulentvirksomhet</i> 74.874 <i>Takseringsvirksomhet</i> 74.875 <i>Modellbyråvirksomhet</i> 74.876 <i>Impressariovirksomhet</i> 74.877 <i>Kongress-, messe- og utstillingsvirksomhet</i> 74.879 <i>Annen forretningsmessig tjenesteyting</i>
92.520 <i>Drift av museer og vern av historiske steder og bygninger</i>	92.521 <i>Drift av museer</i> 92.522 <i>Vern av historiske steder og bygninger</i>

Endringene skulle gjelde fra 1.1.2003, men SSB får ikke nødvendigvis opplysninger om endringer i kodene umiddelbart. I en overgangsfase vil virksomheten bli registrert med både nye og gamle koder. Tabellen over viser at det ikke har vært mulig å skille ut designvirksomhet før dette tidspunkt. Kode 74.871 og 74.872 ble opprettet etter revisjonen i 2002.

Sysselsatte, bedrifter og foretak blir altså klassifisert ut fra hvilken hovedaktivitet virksomheten omfatter. De fleste produksjonsprosesser består imidlertid av flere ulike virksomheter/funksjoner, noe som ikke vil komme fram gjennom denne statistikken. Det betyr for eksempel at designvirksomhet som utføres internt i en møbelproduksjonsbedrift ikke blir synlig i dette materialet. Dersom designfunksjonen for møbelproduksjonen hadde vært satt ut til en egen designbedrift (outsourcing) ville den vært inkludert i materialet. En kombinasjon med yrkesstatistikk ville kunne fått fram ”kulturyrker/funksjoner” i alle typer virksomheter, men norsk statistikk gir foreløpig ikke muligheter for å gjøre det på et detaljningsnivå som ville være nødvendig for vårt formål.

Privat og offentlig sektor

Denne analysen fokuserer på privat sektor, det vil si den delen av kulturnæringene som består av private virksomheter. Flere av næringsgruppene i datamaterialet for kulturnæringene ligger under standardens hovednæringsgruppe 92 (”Fritidsvirksomhet, kulturell tjenesteyting og sport”). Tallene for sysselsetting og bedrifter innen denne næringsgruppen omfatter både private og offentlig virksomhet, noe som særlig vil berøre biblioteker, museer, radio/tv, filmfremvisning og drift av kulturetablisser. Dette skyldes at næringsgrupperingen altså tar utgangspunkt i virksomhet og ikke sektortilhø-

righet. For å beregne andel sysselsatte og bedrifter i private virksomheter fra hovedgruppe 92 har vi benyttet oss av opplysninger om de sysselsattes og bedriftenes respektive sektortilhørighet:

STATLIG FORVALTNING

Stats- og trygdeforvaltningen
Norges Bank
Statlige låneinstitutter
Statens forretningsdrift

FYLKESKOMMUNAL FORVALTNING

Fylkeskommuner

KOMMUNAL FORVALTNING

Kommuner
Kommunal forretningsdrift

OFFENTLIGE FORETAK

Statlig eide foretak
Statsforetak (SF)
Selvstendige kommuneforetak

PRIVAT SEKTOR

Alt annet

Om bedrifts- og foretaksstatistikken

I Standard for næringsgruppering er et *foretak* definert som den minste kombinasjonen av juridiske enheter som produserer varer eller tjenester, og som til en viss grad har selvstendig beslutningsmyndighet. I statistikken behandles en juridisk enhet som ett foretak. En *bedrift* er definert som en lokalt avgrenset funksjonell enhet som hovedsakelig driver med aktiviteter innenfor en bestemt næringsgruppe.

Alle nyregistrerte juridiske enheter "får bedrift" hvis ikke spesielle forhold tilsier at de ikke skal ha det. Ikke alle starter opp virksomhet, og antall registrerte bedrifter vil derfor være noe høyere enn antall aktive bedrifter. Nye bedrifter inkluderes i statistikken inntil informasjon om aktivitet fra statistiske eller administrative kilder foreligger. Andre bedrifter som ikke er aktive ifølge statistiske eller administrative kilder er holdt utenfor statistikken. Datakilder er Enhetsregisteret (ER) og Bedrifts- og foretaksregisteret (BoF). Bedrifts- og foretaksregisteret er per i dag et heldekkende og kvalitetssikret register med hensyn til omfang og grunndata. Bedriftspopulasjonen i BoF kvalitetssikres gjennom direkte kontakt med enheter i forbindelse med datafangsten til strukturstatistikkene og gjennom kobling mot administrative register i Overvåkingssystemet for bedrifter i BoF. Det foregår en løpende kvalitetssikring av næringskoden på bedrifter i BoF. Kvalitetssikringen foregår bl.a. gjennom kontakt med bedriftene i SSBs strukturundersøkelser, gjennom andre administrative kilder som Rikstrygdeverkets årskontroll og gjennom direkte kontakt med bedriftene.

Bedriftene er klassifisert etter størrelsesgrupper etter antall ansatte. Bedrifter med ingen ansatte er i *hovedsak* selvstendig næringsdrivende (enpersonsforetak, ansvarlig selskap), men kan også inneholde organisasjonsformer som foreninger, stiftelser og aksjeselskap uten ansatte.

Generelt har klassifiseringen av bedrifter i uoppgitte næringer avtatt. SSB har i de siste årene skjerpet rutinene for åjourhold og fått næringsbestemt nyetableringene ved å ta kontakt med foretakene via post og telefon. Dette viser at det dermed ikke er uproblematisk å sammenligne årganger i bedriftsstatistikken. Bedrifts- og foretaksregisteret oppdateres kontinuerlig fra flere kilder og søker å være så reell som mulig.

Om sysselsettingsstatistikken

Registerbasert sysselsettingsstatistikk gis ut årlig pr 4. kvartal. Formålet er å beskrive sysselsettingen og næringsfordelingen på detaljert regionalt nivå. Statistikken inneholder både lønnstakere og selvstendige som har utført arbeid av en times varighet på referansetidspunktet. Dette tilsvarer definisjonen av arbeid benyttet i Arbeidskraftsundersøkelsen og nasjonalregnskapet, noe som fører til at antall sysselsatte i alt på landsnivå vil være tilnærmet det samme i alle statistikkene. Den registerbaserte sysselsettingsstatistikken omfatter bosatte personer mellom 16 - 74 år. Statistikken gjelder arbeidsstedskommune

Data for den registerbaserte sysselsettingsstatistikken er basert på flere ulike registre. De viktigste er Rikstrygdeverkets arbeidstakerregister, lønns- og trekkoppgaveregisteret og selvangivelsesregisteret administrert av Skattedirektoratet, registeret over vernepliktige og sivilarbeidere fra henholdsvis Vernepliktsverket og Siviltjenesteadministrasjonen, og Enhetsregisteret/ Bedrifts- og foretaksregisteret.

For sysselsatte med flere arbeidsforhold i referanseuken, fastsettes ett som det viktigste. Opplysninger om personenes jobb- og bedriftsrelaterte kjennemerker gjelder det viktigste arbeidsforholdet. Kjennmerkene arbeidssted og næring er innhentet fra bedrifts og foretaksregisteret, og gjelder bedriften hvor personen arbeider. For selvstendig næringsdrivende som ikke kan knyttes til verken bedrift eller foretak, ligger informasjon om bosted, utdanning og familiemedlemmers selvstendig virksomhet til grunn.

VEDLEGG 3: Tabeller

Tabell 1: Kommunenes andel av sysselsatte i KN og av totalt antall sysselsatte i Nordmøre. Prosentvis fordeling. Privat sektor 2003 (Kilde: SSB).[Grunnlag for figur 1 i rapporten].

	Kommunens andel av totalt antall sysselsatte i Nordmøre	Kommunens andel av KN i Nordmøre
Kristiansund	34,5	62,7
Eide	4,3	0,4
Averøy	8,4	1,9
Frei	3,9	1,0
Gjemnes	3,1	0,4
Tingvoll	4,1	3,8
Sunndal	15,1	19,3
Surnadal	10,5	5,7
Rindal	3,7	0,8
Aure	4,6	0,4
Halsa	2,8	0,6
Tustna	1,4	0,0
Smøla	3,6	2,9
Sum	100,0	100,0

Tabell 2: Andel sysselsatte etter næringsgruppe i KN i Nordmøre, Møre og Romsdal og i Norge. Prosentvis fordeling. Privat sektor 2003. (Kilde: SSB)[Grunnlag for figur 2 i rapporten]

	Norge	Møre og Romsdal	Nordmøre
Design	1,9	2,3	1,5
Annonse, reklame	9,6	6,6	1,7
Bibliotek, museum etc.	3,2	4,4	3,4
Arkitektur	5,4	5,6	4,4
Film, video, foto	4,7	5,1	4,8
Musikk	3,6	3,9	5
Kunstnerisk virksomhet	13,4	15,1	16,1
Tv, radio	11,1	16,4	21
Bøker, aviser, blader etc.	47,1	40,6	42,1
Sum	100	100	100

Tabell 3: Antall sysselsatte etter næringsgruppe i KN i Nordmøre, Møre og Romsdal og Norge. Privat sektor 2003. (Kilde: SSB)

	Norge	Møre og Romsdal	Nordmøre
Design	1039	157	8
Annonse, reklame	7353	132	21
Bibliotek, museum etc.	2211	104	16
Arkitektur	4321	958	201
Film, video, foto	3629	54	7
Musikk	2693	120	23
Kunstnerisk virksomhet	9435	93	24
Tv, radio	8645	388	100
Bøker, aviser, blader etc.	36718	356	77
Sum	76044	2362	477

Tabell 4: Andel og antall bedrifter etter næringsgruppe i KN i Nordmøre, Møre og Romsdal og i Norge. Privat sektor 2003. (Kilde: SSB) [Grunnlag for figur 3 i rapporten]

	Nordmøre		Møre og Romsdal		Norge	
	Antall	%	Antall	%	Antall	%
Bøker, aviser, blader etc.	46	24,0	194	20,4	6 293	20,4
Tv, radio	22	11,5	83	8,7	1 472	4,8
Kunstnerisk virksomhet	47	24,5	267	2,8	11 121	36,0
Musikk	17	8,9	44	4,6	1 417	4,6
Film, video, foto	18	9,4	96	10,1	2 915	9,4
Arkitektur	13	6,8	69	7,3	1 757	5,7
Bibliotek, museum etc.	6	3,1	22	2,3	297	1,0
Annonse, reklame	15	7,8	101	10,6	2 911	9,4
Design	8	4,2	75	7,9	2 718	8,8
Sum	192	100	951	100	30 901	100

Tabell 5: Andel bedrifter etter størrelsesgrupper (antall ansatte¹⁰) og næringsgrupper innen KN på Nordmøre. Prosentvis fordeling. Privat sektor 2003. (Kilde: SSB) [Grunnlag for figur 4 i rapporten]

	SN	1-9 ansatte	10-49 ansatte	50-99 ansatte	Over 100 ansatte
Bøker, aviser, blader etc.	45,7	45,7	8,7	0,0	0,0
Tv, radio	45,5	45,5	9,1	0,0	0,0
Kunstnerisk virksomhet	78,3	19,6	2,2	0,0	0,0
Musikk	66,7	26,7	6,7	0,0	0,0
Film, video, foto	66,7	33,3	0,0	0,0	0,0
Arkitektur	76,9	23,1	0,0	0,0	0,0
Bibliotek, museum etc.	50,0	50,0	0,0	0,0	0,0
Annonse, reklame	86,7	13,3	0,0	0,0	0,0
Design	75,0	25,0	0,0	0,0	0,0
KN Nordmøre	64,0	31,7	4,2	0,0	0,0
KN Norge	74,6	21,1	3,8	0,3	0,2

¹⁰ SN er forkortelse for selvstendige næringsdrivende og består i hovedsak av bedrifter uten ansatte.

**Kartlegging av kulturnæringene på Nordmøre
– sysselsetting og bedrifter**

Notatet omfatter en kartlegging av sysselsatte og bedrifter i kulturnæringene i de 13 kommunene på Nordmøre.

Analysen er utført med basis i avgrensningen av kulturnæringene slik det er gjort i ØF-rapport nr. 10/2004 og 05/2005.

Dette er blant annet gjort for å kunne sammenligne tallene for Nordmøre med Norge. Analysen viser at det var 477 sysselsatte personer og 192 bedrifter i kulturnæringene på Nordmøre.

Det er særlig Kristiansund som har et relativ høyt antall og andel sysselsatte og bedrifter innen kulturnæringene.

Nordmøre samlet sett har en lavere andel sysselsatte og bedrifter innen kulturnæringene enn gjennomsnittet for Norge.

ØF-notat nr.: 10/2005

ISSN nr.: 0808-4653